

„HARCOSOK KLUBJA” ÉS AZ ELHALLGATOTT IGAZSÁG*

Politikai videónarratívák és morális érzelmkifejezés
a pandémia árnyékában¹

MITRÓ DÓRA

(Eötvös Loránd Tudományegyetem Pszichológiai Intézet)

*A tanulmány bérkezett: 2025. augusztus 15., opponálás: 2025. szeptember 9. –
2025. november 23., véglegesítés: 2026. január 30.*

ÖSSZEFOGLALÓ

A tanulmány a morális érzelmek és a politikai narratívák megjelenését vizsgálja három magyarországi politikus – Orbán Viktor, Magyar Péter és Toroczkai László – COVID-19-járványt értékelő videóiban. A kutatás célja annak a feltárása, hogy milyen módon használják a politikai szereplők a morális érzelmeket a kollektív emlékezet alakítására, valamint, hogy ezeket hogyan közvetítik a multimodális narratívák verbális és képi elemei. A narratívaelemzés eredményei alapján a kormánypárti videó nemzeti büszkeséget és összefogást hangsúlyozó narratívát alkalmaz, a Tisza Párt videójának központi eleme a feldolgozatlan trauma és a felelősségre vonás, míg a Mi Hazánk Mozgalom a „felébredés” és a rendszerkritika motívumára épít. A multimodális elemek, köztük a nemzeti szimbólumok, archív felvételek és statisztikák minden esetben tudatosan támogatják a videók érzelmi és morális kereteit.

Kulcsszavak: morális érzelmek ■ COVID-19 ■ politikai narratíva ■ multimodális narratívaelemzés

Az elmúlt két évben a magyar politikai tér jelentős átalakuláson ment keresztül, új ellenzéki erőként Magyar Péter vezetésével megjelent a Tisza Párt, amely a 2024-es EP választáson 7 mandátumot szerzett, és a legfrissebb közvéleménykutatások szerint a 2026-os országgyűlési választáson a kormánypártok kihívója lehet,² emellett pedig megerősödött, és szintén mandátumot szerzett az Európai Parlamenti választáson a Mi Hazánk szélsőjobboldali párt. A megváltozott szereplői kör és erőviszonyok új kommunikációs stratégiák és narratívák megjelenését eredményezték. Jelen kutatás lehetőséget ad arra, hogy friss képet kapjunk a megváltozott erőviszonyokról és a politikai tér jelentős alakjairól,

* Ez a kutatás az Európai Unió támogatásával, a 101132601 számú támogatási megállapodás (MORES projekt) keretében valósult meg. A megfogalmazott nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek az Európai Unió vagy az Európai Kutatási Végrehajtó Ügynökség álláspontjával. Az Európai Unió és a támogatás nyújtója nem vonható felelősségre ezekért.

amelyhez a tanulmány a járvány kezdete után 5 évvel megjelent, visszatekintő videókat fogja elemzés alá vonni. 2025 január 26-án, Orbán Viktor YouTube-csatornáján közlésre került az „Így győztük le a Covid-járványt” című videó,³ amely retrospektív módon mutatja be a Fidesz válságkezelési stratégiáját, hangsúlyozva az elért eredményeket és a kihívásokkal szembeni helytállást. A videó megjelenésével egy időben, az ellenzék vezéralakja, a Tisza Párt elnöke, Magyar Péter és Európai Parlamenti képviselője, Dr. Kulja András elő, online adásban beszéltek a témáról.⁴ Szemben a Fidesz sikerkommunikációjával, az ellenzéki párt kritikus hangvételben nyilatkozott a magyarországi járványhelyzetről és a kormány munkájáról. Ezen felül megjelent a szélsőjobboldali, a lezárásokkal szemben kritikus Mi Hazánk Mozgalom elnöke, Toroczka László összegző videója is, „*Amit sem Orbán Viktor, sem Magyar Péter nem mondott el a Covid-járványról!*” címmel, amelyben az általuk képviselt, „elhallgattatott” narratívát mutatja be.⁵

A narratívák nem csupán az események egymásutániságát írják le, sokkal inkább azt a komplex keretrendszert, amiben a cselekvők, az események, az idő és a tér olyan módon szerveződnek, hogy azok jelentőségteljesen kapcsolódjanak egymáshoz, ahol mind az elbeszélő, mind a tartalom hatással vannak a narrációra (Whitebrook, 2001). A különböző narratívák kulcsszerepet játszanak a politikai kommunikációban, mivel ezek formálják az információk észlelését, a döntéshozatalt és érzéseinket, illetve lehetővé teszik a történelmi események újrafelvetését (Ash et al., 2022). A globális válsághelyzetek lehetőséget teremtenek a politikai szereplők számára, hogy eltérő narratívákat alakítsanak ki, amelyek révén befolyásolhatják saját támogatói bázisukat és a közvetített politikai képet (Hay, 1999), lehetőséget adva a versengő narratívák kibontakozásának és összehasonlításának. Ennek egyik közelmúltbeli példája a COVID–19-világjárvány, amelynek kezelése és az azt érő kritikák továbbra is kiemelt témái a magyar politikai közbeszédnek. A pandémia nem csupán egészségügyi és gazdasági kihívások elé állította a világot, hanem mélyreható politikai és társadalmi megosztottságot is előidézett (Muldoon et al., 2021).

A narratívák értelmezéséhez elengedhetetlen figyelembe venni azt a médiakörnyezetet, amelyben a tartalmak megjelennek és terjednek. A közösségi média mára a hírfogyasztás egyik fontos forrásává vált, ezen belül is egyre fontosabbak azok a platformok, ahol vizuális tartalmakat fogyasztunk, mint a YouTube, a Tiktok vagy az Instagram (Newman et al., 2024). A politikai kommunikációban szintén fontos szerepet töltenek be ezek a platformok, ugyanis a médiatartalmak hatékonyan közvetítenek morális érzelmeket (Szabó, 2024a). A politikai szereplők gyakran alkalmazznak ehhez köthető retorikai és vizuális eszközöket annak érdekében, hogy saját narratívájukat megerősítsék és befolyásolják a közvéleményt (Farkas–Bene, 2024).

A politikai térben zajló megszólalásokról feltételezhetjük, hogy tudatosan hivatottak irányítani a közvéleményt, alkalmanként emocionális közlések által

(Szabó–Kiss, 2021). A narratívaépítés során a politikai szereplők gyakran jelenítenek meg morális érzelmeket. A morális érzelmekifejezések hozzájárulnak a politikai konfliktusok elmélyítéséhez, az ellenfelek erkölcsi lejáratásához és a saját csoport morális megerősítéséhez. Ezek olyan érzelmi válaszok, amelyek egy társadalom normáihoz és értékeihez köthetők, és nem csupán az egyén saját érdekeit szolgálják, hanem más emberek vagy csoportok jólétére is kiterjednek (Cushman, 2011), ezáltal a társas kapcsolatok és az együttműködés fenntartásában kulcsszerepet játszanak, mivel előidéznek a közösségi normákhoz való igazodást és a proszociális viselkedést (Szabó, 2024b).

Számos kutatás foglalkozik a morális érzelmek témájával, köztük a legkiemelkedőbb Jonathan Haidt elmélete (2003), ami négy fő kategóriába sorolja a morális érzelmeket: másokat elítélő érzelmek (például megvetés, harag, undor), önreflexív érzelmek (szégyen, bűntudat, büszkeség), mások szenvedésére adott érzelmek (együttérzés, empátia) és mások elismerésére adott érzelmek (hála, felemelkedettség érzése). A felsoroltak közül a jelen kutatás a szégyen és a büszkeség témáira épít, amelyek a magyar politikai narratívák legmeghatározóbb motívumai, mivel ezek egyaránt képesek legitimálni a hatalmat és delegitimálni az ellenfeleket.

Haidt (2003) szerint a szégyen egy olyan önreflexív morális érzelem, amely akkor jelenik meg, amikor az egyén azt észleli, hogy a társadalmi normákat megszegte és negatív megítélés tárgyává fog válni. Ennek következtében leértékeli önmagát, ezt pedig visszavonulással próbálja feloldani. Ezzel szemben a szégyenkeltés egy olyan társas folyamat, amelynek célja az, hogy másokban keltsen szégyenérzetet, feljogosítva önmagát mások megítélésére (Szabó–Kiss, 2023). A szégyenkeltés sokszor eszközként jelenik meg a morális felsőbbrendűség narratívájában (Tosi–Warmke, 2016), ahol az egyén vagy a csoport magát erkölcsileg másoknál magasabb rendűnek tünteti fel.

A szégyen ellentéte a büszkeség, amely általában a pozitív érzelmekhez kapcsolható, mivel az egyén olyan cselekedetek nyomán tapasztalja meg az érzést, amelyek azt jelzik, hogy az egyén jó és kompetens. A büszkeség torzult formája a hübrisz, vagyis arrogáns büszkeség, amely nem a teljesítmény vagy az erőfeszítés, hanem az én felsőbbrendűségének érzékelése mentén jön létre (Tracy et al., 2009). A hübrisz a pszichológiai kutatásokban gyakran az arrogancia, önhittség és túlzott önbizalom megnyilvánulásaként jelenik meg, amely szoros kapcsolatban áll az erkölcsi felsőbbrendűség narratívájával. A hübrisztikus vezetők a külső kritikákat és figyelmeztetéseket elutasítva irányítanak, sikerességüket arrogáns büszkélkedéssel hangsúlyozzák (Sadler-Smith et al., 2016). Jelen kutatás fontos részét képezi az, hogy milyen morális érzelmek kerülnek előtérbe a videók során, illetve, hogy a szégyenkeltés és a hübrisz, azaz a szégyentelenség, milyen módon jelennek meg a vizsgált megszólalásokban.

A kutatás célja annak feltárása, hogy hogyan építik fel a politikai aktorok a morális érzelmekifejezéseket tartalmazó narratívákat a járvány utólagos értéke-

lése során. Azonban azt fontos kiemelni, hogy az nem mérhető, hogy a narratívák a politikusok tényleges érzelmeire és belső megélésükre alapulnak-e, ezért pontosabb azt feltételezni, hogy ezek a narratívák stratégiai kommunikációs eszközként értelmezhető morális érzelmkifejezések. Továbbá a kutatásom célja, hogy a vizuális narratíva-analízis módszerét alkalmazva megértsük, milyen morális érzelmek jelennek meg a kiválasztott politikai szereplők kommunikációjában és hogyan használják ezeket a politikai pozíciójuk erősítésére. Az elemzés során különös figyelmet fordítok arra, hogy a vizuális elemek, a narratív struktúra és a morális érzelmek miként járulnak hozzá a politikai üzenetek közvetítéséhez, ezáltal átfogóbb képet kapva a magyar politikai diskurzusról.

Annak érdekében, hogy a kérdésről megfelelő képet alkossunk, multimodális elemzési mód használatára van szükség. A vizuális narratíva-elemzés és a narratív pszichológiai keret együttes alkalmazása lehetőséget teremt a morális érzelmkifejezések és a politikai narratívák összefüggéseinek feltárására a mai magyar politikai kommunikáció kontextusában. Az elemzés kiterjed mind a vizuális aspektusokra, mind a narratív struktúrákra, ezáltal lehetővé téve annak a feltárását, hogy a képi, verbális és auditív elemek hogyan járulnak hozzá a morális érzelmek politikai kommunikációban betöltött szerepéhez.

Ebben a kutatásban, a következő kutatási kérdést vizsgálom: milyen morális érzelmek jelennek meg Orbán Viktor, Magyar Péter és Toroczkai László koronavírus-járványra visszatekintő értékelő videóiban, és ezeket hogyan jelenítik meg a multimodális narratívák verbális, textuális és képi elemei által?

A pandémia időszakában számos hazai és nemzetközi kutatás is készült a COVID-19 és az érzelmek kapcsolatának témájában (vö. Kaur et al., 2021; Renström-Bäck, 2021; Szabó, 2022; Widmann, 2022), melyek erős hangsúlyt fektettek a médiakommunikációban megjelenő érzelmi megnyilvánulásokra és annak társadalmi hatásaira. Az elemzések rámutattak arra, hogy a válsághelyzetben közzétett politikai médiatartalmak nem csupán információkat közöltek, hanem aktívan formáltak a befogadók érzelmi reakcióit, ezzel hangsúlyozva a politikai szereplők érzelemszabályozási stratégiáinak jelentőségét. Azonban kevés figyelem irányult arra, hogy a politikai szereplők utólagosan hogyan értelmezik újra a járvány időszakában átélt eseményeket. Jelen kutatás ezért a magyar politikai élet vezéralakjai által közzétett retrospektív videókat multimodális vizuális narratíva-elemzés tárgyává teszi. Ezáltal a képi és verbális elemek egyaránt értelmezésre kerülnek, amely jelenleg a magyar politikatudomány kutatásain belül ritkán alkalmazott módszer.

A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy Orbán Viktor, Magyar Péter és Toroczkai László koronavírus-járványra visszatekintő értékelő videóit eltérő, de tudatosan alkalmazott narratívákat, morális érzelmeket és vizuális elemeket alkalmaztak a szavazópolgárok megszólítása érdekében. A Fidesz narratívájában a domináns morális érzelm a büszkeség, valamint annak hübrisztikus formája, amely a válság sikeres kezelésén és a nemzeti egység

hangsúlyozásán keresztül jelenik meg. A Tisza Párt videójában ezzel szemben a szégyenkeltés, harag és empátia alkotja meg az érzelmi keretet, míg a személyes történetek bemutatásával a veszteség és az erkölcsi felelősségre vonás narratívája kerül középpontba. A Mi Hazánk Mozgalom videójában az erkölcsi felsőbbrendűség és a leleplezés narratívájában mind a szégyenkeltés, mind a hübrisztikus büszkeség helyet kap, amelyen keresztül az elbeszélő magát sikeresen pozicionálja a kívülálló igazságtevő szerepébe.

MÓDSZER

Jelen kvalitatív kutatás a vizuális narratíva-elemzést kombinálja a narratív pszichológiai módszertannal, ezáltal lehetőség nyílik három, a hazai koronavírus-járványt feldolgozó politikusi videó (ld. 1. táblázat) multimodális elemzésére, amelyben mind a vizuális, mind a narratív elemek figyelmet kapnak.

1. táblázat. A Covid-videókra vonatkozó alapadatok

A videó címe	A közzététel dátuma	Platform	Videó hossza (percben)	Főbb szereplők	Szereplők száma	Megtekintések száma
Így győztük le a Covid-járványt	2025. január 26.	YouTube	36	Orbán Viktor, Müller Cecília, Szíjjártó Péter, Dr. Szlávik János, Pintér Sándor, Prof. Dr. Merkely Béla	kb. 25	198 000 (2025. június. 16.)
Hogyan kezelte valójában a Covid-járványt a kormány?	2025. január 26.	Facebook Live / Reddit	92	Magyar Péter, Dr. Kulja András	2 fő + nézői levelek	302 000 (2025. június. 16.)
Amit sem Orbán Viktor, sem Magyar Péter nem mondott el a Covid-járványról!	2025. január 27.	YouTube	11	Toroczkai László	1 fő	186 000 (2025. június. 16.)

A két módszer együttes használatával jobban megérthetjük a közösségimédia-platformokon megjelenő mozgóképes tartalmakat és az általuk közvetített

narratívákat. A YouTube és egyéb videómegosztó platformok lehetőséget teremtenek arra, hogy a tartalomgyártók nagyobb kontrollt gyakoroljanak üzeneteik terjesztése felett (McBeth et al., 2012), ami tovább erősíti a narratív pszichológiai szempontok bevonásának jelentőségét.

Az elmúlt években a vizuális narratív elemzési módszer egyre nagyobb figyelmet kapott, mivel lehetőséget biztosít a politikai szereplők által megosztott vizuális tartalmak komplex elemzésére (Freistein–Gadinger, 2022a). A módszer alkalmas lehet a vizuális reprezentációk és a hozzájuk tartozó szövegek közötti dinamikus kapcsolat vizsgálatára (Freistein–Gadinger, 2020). Fontos kiemelni, hogy a legtöbb eddigi kutatás állóképeket vetett elemzés alá (vö. Braccio, 2023; Freistein–Gadinger, 2022a; Freistein–Gadinger, 2022b), jelen tanulmány azonban mozgóképes tartalmakra fog fókuszálni. Ez a megközelítés azonban kihívásokat is rejt magában, hiszen a mozgókép dinamikus természete új módszertani kérdéseket vet fel, ugyanakkor értékes alapot nyújthat a jövőbeli kutatások számára.

Elemzési szempontok

A vizuális narratívaelemzés során olyan alapvető képi jellemzőket vizsgálunk, amelyek befolyásolják a politikai üzenetek emocionális és morális hatását. Az elemzés középpontjában többek között a kameraállás és a képi kompozíció áll, amelyek azt határozzák meg, hogy a szereplők milyen érzelmi távolságból és nézőpontból jelennek meg; a közeli beállítások az empátia és az azonosulás lehetőségét erősítik, míg a kameraállások (alsó/felső/szemmagasság) a dominanciához kötődnek. Emellett figyelembe veszem a kameramozgásokat és a vágás ritmusát is, amelyek a narratív dinamika megteremtésében játszanak szerepet; míg a gyors vágás és kameramozgás feszültséget közvetít, addig a lassú tempó és a statikus képi világ stabilitást, megnyugvást közölhetnek. Fontos szempont a zenei aláfestés és a hangeffektusok vizsgálata is, amelyek gyakran tudattalanul strukturálják a befogadó érzelmi reakcióit és a képi tartalommal összhangban felerősíthetik a félelem, büszkeség, együttérzés vagy felháborodás érzését.

A különböző szimbólumok (pl. nemzeti zászló, kereszt, kórházi ágyak) különösen jelentőségteljesek, mivel érzelmi tartalmuk mellett ideológiai jelentéseket is hordoznak. A nemzeti szimbólumok a kollektív identitás és a politikai legitimáció narratíváit képviselik, az egészségügy jelképei a gondoskodás érzetét aktiválhatják. Vizsgálom továbbá a verbális és textuális elemek, mint a feliratok vagy a vizuálisan kiemelt szövegrészek megjelenését is, és azt, hogy ezek miként illeszkednek a képi kompozícióhoz és hogyan befolyásolják a narratíva morális tartalmát. Kiegészítő szempontként figyelembe veszem a videók színvilágát és fényhasználatát, valamint a nonverbális jeleket, amelyek szintén hozzájárulhatnak a morális érzelmek narratív építéséhez. A fenti szem-

pontok mentén elemzem, hogy a vizuális és multimodális elemek miként járulnak hozzá a morális érzelemkifejezések és politikai kijelentések közvetítéséhez a vizsgált videókban.

A narratív pszichológia azt vizsgálja, hogyan szervezik az emberek és a közösségek saját élettörténeteiket és a történetek miként tükrözik identitásukat, érzelmeiket és társas alkalmazkodásukat (László, 2011). Ezáltal a megközelítés alkalmas lehet a fent említett politikai videók elemzésére, mivel lehetővé teszi azt, hogy megértsük a politikai szereplők milyen narratív stratégiákat alkalmaznak az üzeneteik átadására. A módszer arra összpontosít, hogy a narratívák hogyan strukturálják a jelentést, miként formálják a befogadók érzelmi és kognitív válaszait, valamint milyen identitásformáló hatással bírnak (László, 2005).

A videók narratív elemeinek elemzését László János (2005) narratív pszichológiai tartalomelemzési keretrendszere alapján végzem, amely lehetővé teszi a különböző történetek pszichológiai jelentésrétegeinek feltárását. Az elemzés során több szempontot veszek figyelembe: először is a szereplők funkcióját, vagyis azt, hogy a narratívában megjelenő szereplők milyen társadalmi és pszichológiai pozícióban tűnnek fel, például vezetőként, áldozatként vagy bűnbakként. Fontos szempont továbbá a téri, érzelmi távolság szabályozás, amely azt mutatja meg, hogy a szereplők milyen érzelmi közelségben vagy távolságban állnak egymással, illetve a befogadóval. Elemzem az elbeszélői perspektívát is, vagyis azt, hogy ki meséli a történetet, milyen nézőpontból és milyen szerepet vállal benne. Az időélmény vizsgálata során arra fókuszálok, hogyan strukturálódik az események időrendje és milyen viszonyban áll a narratíva a múlt, a jelen és a jövő eseményeivel. A narratív koherencia azt mutatja meg, mennyire következetes és logikailag összefüggő a történet, míg a narratív értékelés arra világít rá, hogy milyen érzelmi és értékítéletek jelennek meg a szereplők megszólalásaiban. Végül a szelf-referencián keresztül azt vizsgálom, hogyan jelenik meg az elbeszélő önmaga a történetben, és miként formálja ezáltal saját identitását.

Emellett a dolgozat fókuszába azok a morális érzelmek kerülnek, amelyek a politikai narratívákban hozzájárulnak a politikai szereplők pozícióinak érzelmi megalapozásához. A vizsgálat különös figyelmet fordít a büszkeség, szegény, szegyenkeltés és erkölcsi felsőbbrendűség motívumokra, melyek szorosan kapcsolódnak a politikai identitáskonstrukcióhoz és a hatalmi pozíció legitimálásához. Azonban az olyan morális érzelmek, mint a harag, megvetés, empátia és hála szintén megjelenhetnek a narratívákban, de az elemzés során kiegészítő jelleggel bírnak, mivel kevésbé következetesen kapcsolódnak az identitásformáló narratívákhoz. A videók elemzése a bennük megjelenő morális érzelemkifejezések narratív keretei mentén történik, különös tekintettel a szegyenkeltés és a hübrisz visszatérő strukturális mintázatainak vizsgálatára, amelyek a következő elemek megjelenése alapján fognak elemzésre kerülni.

A szégyenkeltés narratívája egy olyan struktúrára épül, amelyben az elbeszélő kijelöl egy erkölcsi normát (pl. az igazmondás, felelősségvállalás vagy a közösség érdekeinek képviselése), majd annak megszegésével vádol meg egy másik szereplőt vagy csoportot, ezáltal morális felsőbbrendűségi pozíciót teremtet saját maga számára. A kritika ebben az esetben, nem kizárólag a konkrét cselekedetre irányul, hanem az érintett egész identitására kiterjed, ezzel továbbberősítve az érintett személy társadalomból való kizárásának fontosságát, a megtisztulás lehetőségét (például bocsánatkérés formájában) implicit vagy explicit módon ajánlva fel a vétkezőknek. A vizuális és verbális eszközök, például leleplező hangneme vagy érzelmileg megterhelő beszámolók, mind ennek az érzelmi mechanizmus alkalmazásának eszközei. Emellett a hübrisz narratívája az omnipotens, tévedhetetlen szereplő megkonstruálására törekszik. Az ilyen történetstruktúrákban a főszereplő – jellemzően valamilyen politikai vezető – teljes kontrollal bír az események fölött, magabiztosságát pedig sikerorientált nyelvhasználat, heroikus önábrázolással és széleskörű társadalmi támogatás demonstrálásával támasztja alá. A vizuális retorika (pl. állami intézmények megjelenítése, katonás rend) és a magas modalitású kijelentések („Magyarország megcsinálta”) az öngazolás és a kritika kizárásának eszközei. Az ilyen narratívákban a kritikus hangok gyakran teljesen hiányoznak, így a narrátor morális és kompetenciabeli felsőbbrendűsége megerősítést nyer, a társadalmi konfliktusok pedig elrejtve maradnak.

EREDMÉNYEK

ORBÁN VIKTOR – ÍGY GYŐZTÜK LE A COVID-JÁRVÁNYT – EXKLUZÍV

Cselekmény

A kormány által közzétett videóban elhangzó narratívák célja egy kollektív identitás kiépítése, a válságkezelés igazolása, valamint az érzelmi hatáskeltés. A történet a kezdeti fenyegetéstől a hősi helytálláson át a sikeres védekezésig jut el. A nemzeti identitásképzés egyik eszközévé vált a járvány elleni védekezés, amelyet a narratíva nem egy krízisként értelmez, hanem egy nemzeti erőpróbaként. A központi konfliktus nem explicit ellenfélhez kötődik, hanem a globális járvány jelentette fenyegetéshez. A „harcosok klubja” metafora központi motívuma a narratívának, amelyben a magyar emberek, a vezetők és egészségügyi dolgozók összefogása által közösen győzték le a globális krízishelyzetet. A videóban visszatérő motívum a bátorság és az erő, amelyek a magyar nemzet egységét hivatottak erősíteni, az országon belüli összefogás hangsúlyozása által. A narratíva értékelő dimenziója egyértelműen pozitív, ezáltal az esetlegesen vétett hibák teljesen háttérbe szorulnak.

Szereplők

A narratívában megjelenő szereplők funkcióinak vizsgálata során világosan elkülöníthetők a vezetői, szakértői és kollektív hösszerepek. Orbán Viktor kulcsszereplőként jelenik meg, aki az elbeszélés során kiemelkedő vezetőként és irányítóként pozicionálja magát. Gyakran személyesen is feltűnik kórház-látogatások során, csökkentve a vezető és az állampolgár közötti téri-érzelmi távolságot.

1. ábra. Orbán Viktor – Így győztük le a Covid-járványt – Exkluzív

Mellette Szijjártó Péter a hatékonyság és versenyképesség képviselője, amely által az mutatják be, hogy Magyarország mindenben leggyorsabban és leghatékonyabban cselekedett a Covid-járvány alatt. Emellett Müller Cecília, Szlavik János és Merkely Béla szakmai hitelességet kölcsönöznek a történetnek. A hétköznapi civilek, mint az orvosok, ápolók, tudományos szakemberek, pedagógusok a nemzeti összefogás eszközeként kerülnek bemutatásra. A széles támogatói bázis bemutatása továbbfokozza a magabiztosság és hitelesség érzését, illetve bemutatja azt, hogy a kormány a szakpolitikai intézkedéseket szakvélemények alapján hozta meg.

A narratívában kiemelt szerepet kap az érzelmi azonosulás motívuma, amelyet az orvosok, ápolók és hétköznapi emberek történeteinek keresztül mutatnak be, ezzel is erős és drámai hatást keltve. A dinamikát drámai jelenetek: „A legdrámaibb ezekben a helyzetekben leginkább az volt, amikor ápolónők kapták el a betegektől a Covidot”; „Még a legeslegelső hullámban volt egy kismama, akinek úgy született meg a kisgyermek, teljesen normális terhességben, hogy ő pozitív volt, hát óriási volt az aggodalom, hogy mi lesz a kisbabával, hogy tud majd akkor a gyerme-

kével időt tölteni, és aztán persze minden jó lett” és személyes történetek: „Laosz körön a thaiföldi érkezés utáni teszt az pozitív lett, akkor még nem éreztem semmit. Haza is hoztak és az egy borzasztó 17 nap volt karanténban. Nagyon beteg is voltam. Ráadásul akkor még nem volt oltás, nem tudtuk, hogy mivel jár ez az egész. Ott volt ez az egész bizonytalanság, hogy egyik nap így voltam, a másik nap úgy. Szóval tényleg borzasztó volt.” teszik hitelessé.

A szelfreferenciát vizsgálva láthatjuk, hogy a karakterek kizárólag pozitív színben jelennek meg, ezzel megerősítve a nemzeti identitást és egységet. A Fidesz megszokott kommunikációjától (Böcskei, 2021) eltérve a szégyenkeltés és ellenségkonstruálás teljesen elmarad, sem az ellenzék, sem a kritikusok nem kerülnek megemlítésre, még negatív színben sem, ezzel is azt a narratívát erősítve, hogy a járványkezelési stratégiák hibátlanok voltak. A kormány magukat erkölcsileg és intellektuálisan felsőbbrendű pozícióba helyezik ezzel mutatva, hogy minden áldozatot meghoztak a magyar állampolgárok érdekében, mindezt a tévedhetetlenség lencséjén keresztül bemutatva.

Szerkezet

A videó a járvány hirtelen felütésétől indul, majd a krízis csúcspontján keresztül eljut a megoldásig, amely egy koherens és lineáris narratív struktúrába szerveződik. Az elbeszélés egyből azzal kezdődik, hogy a Covid-járvány felütötte a fejét, azonban a magyar szakemberek proaktivitása miatt a védekezés az országban hamar megkezdődhetett. A videó drámai tempóban ível felfelé egészen a narratíva tetőpontjáig, amely egybeesik a Covid-járvány csúcspontjával is. Innentől elkezdődik a megoldás, vagyis a vakcinák beadása, amelyet a maszkok elhagyása, majd a normához való visszatérés követ.

Az időélmény a történetben a járvány időszakához hasonlóan strukturálódik, az elbeszélés ugyan utólagos és retrospektív, de a drámai sürgősség és gyors reagálás élménye által az időt sűrítettnek éljük meg. A jövőre is jelentős hangsúly kerül, a tapasztalatok tanulságként szolgálnak, örökséget képviselnek a következő generációk számára.

Az elbeszélői perspektíva többszörösen rétegezett, de a domináns nézőpont egy központosított, a kormány nézőpontjából strukturált narratíva, ahol az elsőszámú elbeszélő maga a miniszterelnök. A miniszterek és orvosok hitelesítő funkciót hivatottak adni a narratívához, a megszólaltatott idősök pedig a „valódi tapasztalatot” közvetítik. A videó narratívája az információkat szelektív módon mutatja be, ezzel irányított és zárt értelmezést kínál a néző számára, amely kevés teret hagy alternatív értelmezéseknek.

Érzelmi dinamika

A morális érzelmek közül a videóban a legdominánsabban megjelenő motívumok a büszkeség és a hübrisztikus büszkeség, amelyek mind szerkezetileg,

mind pedig a karakterábrázolásban meghatározó szerepet töltenek be. A történet érzelmi ívet követ, mivel kezdetben a félelem és bizonytalanság dominál, ezt fokozatosan felváltja a cselekvés és a megküzdés, ezáltal pedig eljut a siker és a megnyugvás érzelmi állapotáig. Ezzel a járványkezelést egy lezárt, pozitív kimenetelű folyamatként kezelve. A büszkeség kollektív érzelmeként konstruálódik, a hübrisztikus formája pedig elsősorban a kormányzati szereplők karakterábrázolásában jelenik meg, ezzel minimalizálva az alternatív értelmezések lehetőségét a járvány időszakáról. Ez a fokozatos érzelmi elrendezés elősegíti a nézők azonosulását a kormánnyal és megerősíti a pozitív narratívát a járványkezeléssel kapcsolatban.

Vizuális narratíva-elemzés

A kormánypárti videó vizuális kompozícióját a sokszínűség és a dinamizmus jellemzi. A felvételek különböző helyszíneken készültek, láthatók interjúhelyzetek, megbeszélések, kórházi jelenetek, utcai felvételek, repülőtéri pillanatok és archív képsorok. Az interjúk során a szereplők általában félközeli beállításban, szemmagasságból jelennek meg, egy irodában vagy szobában, gyakran a magyar zászló előtt, amely a nemzeti identitás hangsúlyozását szolgálja. A beszélők nem a kamerába, hanem a kamera mögött ülő, nem látható interjúztatóhoz intézik szavaikat. Ez a beállítás egyszerre teremt professzionális és közvetett kommunikációt. Az olyan szereplők, mint a miniszterek és szakértők formális szerepben jelennek meg, míg Orbán Viktor gyakran olyan helyszíneken tűnik fel, ahol emberekkel kerül interakcióba, ezzel emberközelibb, „nép között járó” vezetőként pozicionálja magát.

A kameramozgásokat tekintve az interjúk során jellemzően statikus képekkel találkozunk, azonban a különböző helyszínek bemutatásakor pásztázó kameramozgások is megjelennek, például a kórházak belső tereinek részletes bemutatása során. A vágásdinamika gyors és ritmikus, a képek között gyakori a váltás, különösen az archív felvételek és az interjúk között. Az elbeszélők arca csak időnként marad hosszabban képen, gyakoriak az illusztratív bejátszások, amelyek a tartalomhoz kapcsolódó képeket (pl. oltás, üres utcák, orvosok) mutatnak be. Ez a szerkesztésmód növeli a videó tempóját és fokozza a drámai hatást.

A zene szinte végig jelen van a videóban és jelentősen hozzájárul az érzelmi helyzet kialakításához. A különböző szakaszokban változó hangulatú zenei aláfestés, például diadalmas, komoly vagy érzelmes, ami segíti a nézők érzelmi bevonódását. A videó érzelmi csúcspontján elhangzik az *Ismerős Arcok* „Nélküled” című dala, amely a nemzeti összetartozás erőteljes szimbóluma. Ez a zenei bejátszás azt hivatott jelezni, hogy a különböző társadalmi csoportok – köztük a gyerekek, felnőttek és külföldi magyarok – egységben vésztették át a járványt.

A képi szimbólumok között dominálnak a nemzeti jelképek (magyar zászló), kórházi jelenetek, betegágyak, valamint olyan vizuális motívumok, amelyek a kollektív erőfeszítést és összefogást hangsúlyozzák (pl. biztató üzenetek az orvosoknak), illetve a nemzeti egység és kitartás metaforáiként is működnek. Textuális elemek csak a sikeres beoltásokkal kapcsolatban jelennek meg, azonban egyéb statisztikai adatok nincsenek jelen a videóban. Emellett láthatóak rövid, erőteljes kijelentések („Magyarország megcsinálta”, „Nekünk minden élet számít”), amelyek a siker üzenetét közvetítik.

A videó fényhasználata is tudatosan szerkesztett. Az interjúk alatt a háttér sötét, míg a beszélők arcát megvilágítják, ezzel is kiemelve őket. A visszatekintő, múltbeli jelenetekre jellemző a fakóbb, fekete-fehér vagy szürke színvilág, valamint a képszélek sötétítése, amely a néző figyelmét a középpontra irányítja és a drámaiságot fokozza. A testbeszéd és mimika alapján a szereplők határozottságot és nyugalmat sugároznak, ez különösen a minisztereknél és szakértőknél figyelhető meg, akik kompetens és megbízható benyomást keltenek.

ÖSSZEFOGLALÁS

A videó narratívájának elsődleges célja a járványkezelés során hozott politikai döntések utólagos igazolása és legitimálása. Ezt egyrészt a gyors, proaktív és hatékony cselekvés hangsúlyozásával éri el, amelyre számos szereplő konkrét példákkal utal. A „totális védekezés”, a „megszervezett beszerzések” és az „orvosokba vetett bizalom” retorikai elemek egy jól működő, felelős állami irányításra utalnak. A narratíva másik fontos célja a kollektív emlékezet formálása, a múlt eseményeinek szelektív értelmezésével egy olyan szándékoltan konstruált valóságot mutat be, amely elhallgatja a társadalmi feszültségeket és a kritikus hangokat, ezáltal az eseményeket egyértelmű sikertörténetként keretezi. A történet központi motívumai közé tartozik a bátorság, az összefogás és a hősi helytállás, míg a negatív pólus alig, vagy egyáltalán nem jelenik meg. Így a narratíva egyértelműen azt az üzenetet közvetíti, hogy a magyar társadalom és kormány példamutatóan és hibátlanul kezelte a válságot.

A narratíva fő célja	A karakter-ábrázolás	Koherencia	A vizuális narratíva jellemzői	A megjelenő morális érzelmek
A járványkezelés legitimálása, a válság sikeres lezárásának bemutatása	Kormány és tagjai, mint kompetens, sikeres vezetőség. Fontos a néphez való kötődés és közelség	Szerkezeti és időbeli linearitás, koherencia tudatosan kiépítve	Dinamikus vágás, drámai képi és zenei világ	Büszkeség, hübrisztikus büszkeség

MAGYAR PÉTER – HOGYAN KEZELTE VALÓJÁBAN
A COVID-JÁRVÁNYT A KORMÁNY?

Cselekmény

A Tisza Párt elnöke, Magyar Péter és európai parlamenti képviselője, Dr. Kulja András élő közvetítés keretében osztották meg nézeteiket a kormányzati járványkezeléssel kapcsolatban, amelyhez kiindulópontként az Orbán Viktor által megosztott videó szolgált. A beszélgetés fókuszában a kormánypárt hivatalos narratívájának megkérdőjelezése és lebontása áll, amely által a nézők árnyaltabb képet kapnak a Covid-19-világjárvány alatti és utáni magyar egészségügy helyzetéről. A narratív értékelés szempontjából a történet konfliktusa a hivatalos és a megélt valóság közötti ellentétre épül. A narratíva a leleplezés logikáját követi, mivel a néző fokozatosan szembesül a kormányzati kommunikáció és az egészségügyi valóság közötti különbségekkel.

Szereplők

Az adás során a két főszereplő, Magyar Péter és Dr. Kulja András eltérő narratív funkciókat töltenek be. Magyar Péter elsősorban kritikus elemzőként, illetve narrátori szerepben jelenik meg, a beszélgetést reflexiók és kérdések révén strukturálja, miközben folyamatosan hitelteleníti a kormányzat hivatalos narratíváját.

Kulja ezzel szemben tanúságtevőként lép színre, aki személyes orvosi tapasztalataival hitelesíti az ellennarratívát. Ebben a konstrukcióban kettős szerepet tölt be, mivel egyszerre jelenik meg a hősi helytállás és a rendszer áldozatává válás pozíciójában. Elbeszélései nem csupán egyéni történeteket, hanem strukturális hiányosságokat, intézményi kudarcokat is bemutatnak, valamint említésre kerül a szervezetlenség, a mentális teher és a kommunikációs kontroll, amely ezt az időszakot jellemezte az egészségügyi dolgozók számára. Ez az alternatív narratíva éles ellentétet képez a kormányzati szereplők által képviselt „sikertörténettel”, amely a járványidőszak kollektív emlékezetének kontrollját célozza meg.

A beszélgetés narratív szerkezetében a „mi” és „ők” morális kettősség szelf-referencia eszközén keresztül válik hangsúlyossá, mivel az elbeszélők saját magukat az igazság birtokosaként határozzák meg, míg a kormányzati szereplőket a hazugság terjesztőiként pozicionálják. A kormányzati szereplők említése során, a Tisza Párt képviselői tudatosan távolítják el magukat a Fidesz sikerkommunikációjától, amelyet a szégyenkeltés motívumával hangsúlyoznak a videóban. A befogadók érzelmi bevonását és azonosulását erősítve több, a nézők által beküldött, érzelmileg megterhelő levél is felolvasásra kerül (pl. családtag elvesztése, egészségügyi dolgozók kimerültsége, a kórházi ellátás embertelen körülményei), amelyek a téri, érzelmi távolságszabályozás eszkö-

zeként működnek. A levélírók ezáltal a kollektív trauma hordozóiként jelennek meg a narratívában.

Szerkezet

Az elbeszélői perspektíva a kétfős párbeszéd helyzetén alapszik. Itt Magyar Péter, a civil ember képviselőként jelenik meg a narrátori pozíciója mellett, Kulja pedig egy mélyebb betekintést kínál az egészségügy válságáról. A perspektíva informális szerkezete miatt a néző úgy érezheti, hogy ő is a beszélgetés része, ezáltal a Tisza Párt képviselőit közelebbinek érezheti magához.

Az időélmény retrospektív módon, a Covid-időszak eseményeire visszatekintve jelenik meg, azonban a visszaemlékezések mindig a jelen politikai kommunikációjára adott kritikai válaszként jelennek meg. A múlt így nem lezárt történetként, hanem a jelenben is aktív, újraértelmezett tapasztalatként van jelen. A traumatikus események narratív feldolgozása gyakran szenzoros és érzelmi részletekben gazdagok, azonban strukturálisan töredezetten, ismétlődőek és kevésbé koherensek lehetnek (Crespo–Fernández–Lansac, 2016). Az ilyen narratívákban fontos szerepet tölt be a múlt folyamatos értelmezése és újraértékelése, ez a videó során Kulja elbeszéléseiben többször felmerül, ennek következtében a narratíva koherenciája nem lineáris módon valósul meg. Azonban a videó narratív struktúrája klasszikus mintát követ, amelyben a különböző elemek jól elhatárolhatóak egymástól. A kiindulási helyzet az Orbán Viktor által közzétett győzelmi propagandavideó, amivel szemben áll a magyar állampolgárok által megélt valóság. A központi konfliktust a két narratíva közötti ellentmondás adja, ahol a hivatalos győzelmi narratíva („Harcosok klubja”, „Megcsináltuk”) a Covid-időszakot sikernek mutatja be, míg a valós, megtapasztalt tragikus események („50 ezer halálest”, „szakemberhiány”) egészen más képet festenek az ország helyzetéről. A két narratíva közötti ellentét a lélegeztetőgép-ügy említésekor tetőzik, hiszen a kormány kommunikációja szerint megfelelő mennyiségű gép állt rendelkezésre, míg a Tisza Párt szembeállítja a nézőket azzal a ténnyel, hogy az említett gépek használhatatlanok voltak, amely a kormányzati narratíva erkölcsi delegitimálását szolgálja.

Érzelmi dinamika

A narratíva célja az igazság bemutatása, valamint a kollektív gyász és trauma elismerése. Ebben a folyamatban a morális érzelmek, különösen a harag, a szégyen és az empátia aktívan formálják az események értelmezési kereteit. A narratíva érzelmi íve először az áldozatok iránti együttérzésre épül, majd dühöt és az igazságérzet megsértettségének érzését vált ki. Magyar Péterék narratívája szerint a Fidesz hivatalos kommunikációja a valóság torzítására és az erkölcsi felelősség elhárítására szolgál, amelyet nem pusztán politikai, hanem etikai problémaként tárgyalnak. Ennek következtében a narratíva a nézőt morális ítéletalkotásra ösztönzi, így a külső csoport nem csupán hibás, hanem

erkölcsileg elítélendő szereplőként jelenik meg. A szégyen és a szégyenkeltés tehát a narratíva kulcsmotívumaként működik, amely a politikai ellenfél teljes erkölcsi leértékeléséhez vezet.

Vizuális narratíva-elemzés

A videó vizuális szerkesztése tudatosan az emberközeliségre és a hitelességre épül. A szereplők, Magyar Péter és Dr. Kulja András egy semleges stúdiótérben jelennek meg. A háttér letisztult, csak a pártlogókat jeleníti meg, így a fókusz kizárólag a megszólalókra irányul. A kamera szemmagasságból, középre komponáltan rögzíti a szereplőket, így a nézők úgy érezhetik, ők is a beszélgetés részei, ez pedig érzelmi azonosulást válthat ki (ld. 2. ábra).

2. ábra. Magyar Péter és Dr. Kulja András – Hogyan kezelte valójában a Covid-járványt a kormány?

A kamera statikus, mivel élő adásban zajlott a beszélgetés, vágás is csak akkor történik, ha az egyik szereplőről a másikra vált a kamera, vagy ha egyéb felvételeket illesztenek be a beszélgetésbe. A videó szerkesztése lassú és kiegyensúlyozott, ami komolyságot közvetít. Ez a ritmus lehetőséget ad az elhangzottak teljeskörű feldolgozására; ez pedig különösen fontos, amikor súlyos társadalmi problémákról, halálesetekről vagy a politikai felelősség kérdéséről esik szó. A videó néhány pontján bejátszások és animált statisztikák is megjelennek, például a lélegeztetőgépek számáról, a halálozási adatokról vagy a kormány politikusainak korábbi megszólalásairól. A bejátszások az elhangzó kritikák vizuális alátámasztásaként működnek.

Zenei aláfestés egyáltalán nincs jelen a beszélgetés alatt, ami felerősíti a beszélők hiteles jelenlétét és a videó dokumentarista hangvételt. A fényhasz-

nálat szintén a közvetlenséget szolgálja: a háttér sötétebb tónusú, így az arcok és a gesztusok kiemelkednek a térből.

A testbeszéd és a mimika visszafogott, de következetes, jól illeszkedik a videó mondanivalójához. Magyar Péter beszédstílusa higgadt, néha enyhén indulatos. Dr. Kulja András arckifejezése komoly, néha feszültséggel és szomorúsággal teli, különösen akkor, amikor személyes, érzelmileg megterhelő történeteket oszt meg. Mindkét szereplő gesztikulációja visszafogott, de érzelmileg őszinte, a szemkontaktus, a fej- és kézmozdulatok az empátia jeleiként értelmezhetők.

ÖSSZEFOGLALÁS

A narratíva célja a kollektív igazságkeresés és a hivatalos narratíva dekonstruálása, amely által arra törekszik, hogy a kollektív emlékezetet ne a sikerpropaganda, hanem az átélt valóság formálja. Ezáltal nem csupán erős érzelmi reakciót válthat ki a nézőkből, hanem olyan morális cselekvésre is ösztönözheti őket, mint a társadalmi felelősségvállalás. Az emlékezet mindig értelmezések és érzelmi szűrők mentén formálódik. Magyar Péterék egyik célja lehetett a magyarok által átélt gyász és veszteség validálása és a kollektív traumaemlékezet fenntartása.

A történetben dominánsak az olyan morális érzelmek, mint a harag, az empátia, a szégyen és a bűntudat. A harag a kormány erkölcsileg elfogadhatatlan döntéseire irányul, illetve arra, hogy ezt a veszteséges időszakot sikerkommunikációval próbálták megmásítani. Kulja által a nézők empátiás bevonódást élhetnek át az orvosi élményeken keresztül, illetve a nézők által beküldött történetek segítségével.

A narratíva fő célja	A karakter-ábrázolás	Koherencia	A vizuális narratíva jellemzői	A megjelenő morális érzelmek
A hivatalos narratíva megkérdőjelezése, a kollektív trauma és veszteségek láthatóvá tétele	Magyar Péter mint kritikus elemző és narrátor. Dr. Kulja András mint tanúságtevő	A narratív koherencia és az időélmény nem lineáris, fontos a múlt újraértelmezése	Statikus, letisztult képi világ	Szégyenkeltés

A videó legfontosabb motívuma a szégyenkeltés, ami az erkölcsi leleplezés retorikáján keresztül valósul meg, mivel a narratíva elítéli a miniszterelnök és a kormány kommunikációját, azt morálisan elfogadhatatlannak ítéli. A beszélgetés világosan megfogalmaz több erkölcsi normát is, köztük például az egészségügy segítése, a kormányzati feladatok teljes körű ellátása, a magyarok ér-

dekeinek szolgálása és a hazugságok mellőzése. Magyar Péter a kormányt, elsősorban pedig Orbán Viktort jelöli meg a fent említett normák megszegőjének. A videó során nyíltan bírálja a kormányzati szereplőket és cselekedeteiket. A Tisza Párt képviselői magukat a kormánypárttal szemben, egy morálisan felsőbbrendű pozícióba helyezik. Emellett Kulja narratívája révén a felsőbbrendű csoportba kerülnek az orvosok, ápolók és azok a betegek és hozzátartozói, akik a Covid-időszakot és a magyarországi járványkezelési helyzetet elszenvedték. A szégyenkeltés keretein belül a bűnbánatra vagy megtisztulásra nem adnak lehetőséget a kormányzati szereplőknek, a magyar politikai életből száműznék, tetteikért felelősségre vonnák őket.

TOROCZKAI LÁSZLÓ – AMIT SEM ORBÁN VIKTOR, SEM MAGYAR PÉTER
NEM MONDOTT EL A COVID-JÁRVÁNYRÓL!

Cselekmény

A szélsőjobboldali Mi Hazánk Mozgalom elnöke, Toroczkai László által közölt videó egy alternatív, általuk a „harmadik útnak” nevezett narratívát képviseli, amely mind a kormánypárti, mind az ellenzéki, elsősorban a Tisza Párthoz köthető álláspont felé éles kritikákat fogalmaz meg a Covid-járvány eseményeivel és a járványkezelési stratégiákkal kapcsolatban. A videó egy olyan érzelmi keretet kínál, amely új jelentést adhat a Covid-időszaknak, azok számára, akik elégedetlenek voltak az akkori döntésekkel. A történet érzelmi és morális kereteit a harag és a megfélemlítés miatti felháborodás határozza meg. A narratív értékelésen keresztül az érzelmek a közönséget igazságkeresésre és politikai ébredésre ösztönzik.

Szereplők

Ebben a kontextusban Toroczkai László a „leleplező” szerepkörét tölti be, ő az, aki a rejtve maradt valóságot a nyilvánosság elé tárja. A videó főszereplőjeként nemcsak az igazság birtokosaként jelenik meg, hanem egyúttal annak hiteles közvetítőjeként is, akinek küldetése a félrevezetett állampolgárok felvilágosítása. A szelfreferencia által a beszédében megjelenik az intellektuális és morális fölény, magát a hatalmi struktúrán kívülinek látja, aki ezáltal képes a valóság feltárására. Toroczkai László hangsúlyozza morális felsőbbrendűségét; saját és pártja tevékenységét így mutatja be: „A Mi Hazánk Mozgalom az egész Covid-időszakot végigküzdötte, rengeteget tüntettünk, rengeteget tiltakoztunk, rengeteg oknyomozó, tényfeltáró videót készítettünk.”.

A narratíva Orbán Viktort és Magyar Pétert egy hiányos és megfélemlítő narratíva képviselőinek állítja be, akik céljukként a választópolgárok megfélemlítését választották. Az emlékezetpolitikára jellemző szelektív emlékezet

motívumát előhívva, a videó a hatalmon lévőkről azt a képet festi, hogy kizárólag a számukra kedvező valóságelemeket emelik ki a politikai céljaik elérése érdekében, az igazságot manipulálva vagy megmászva (Pataki, 2010). Ezen felül megjelenik a magyar társadalom is mint szereplő, az „áldozat” szerepében, a videó azt sugallja, hogy az emberek megtévesztés áldozatai lettek és most szembesülniük kell a valósággal.

Az elbeszélő érzelmileg közelíti magát a hallgatósághoz, személyes hangvételt alkalmazva, közvetlenül a magyar emberekhez szól. Azonban a hatalmi szereplőktől és a nemzetközi szervezetektől távolságot tart, őket ridegnek és manipulatívnak állítja be, ezáltal megjelenik a „mi” és „ők” közötti ellentét is, ahol a saját csoport a kiszolgáltatottságot, míg a külső csoport a döntéshozó szerepet képviseli. A szereplők világos erkölcsi ellentétben jelennek meg, a „jók” és a „rosszak” élesen elkülönülnek egymástól. A morális polarizáció hasonló elbeszélői mintázatot mutat a Tisza Párt narratívájával, azonban a Mi Hazánk Mozgalom esetében radikálisabb állítások és érzelmi tónus jelennek meg.

Szerkezet

Az elbeszélői perspektíva első személyű, a narrátor a kamerába beszél, így közvetlen kapcsolatot teremt a nézőkkel, ezzel érzelmileg bevonva a hallgatóságot. Toroczkai nem csupán történetmondó, hanem aktív értelmező is, mivel az eseményeket nemcsak elmeséli, hanem folyamatosan minősíti, értelmezi, ezáltal saját szerepét – mint igazságfeltáró – is beemeli a történetbe. A narratívában önéletrajzi elemek is megjelennek, hiszen az elbeszélő saját tapasztalatait, élményeit is integrálja az elmondottakba, ezzel adva hitelességet a történetének.

A narratív pszichológia egyik alapvető eleme a múlt eseményeinek és a személyes identitásnak a szubjektív újraértelmezése (László, 2005). Ez a folyamat nem az objektív valóság rekonstruálására törekszik, hanem arra, hogy a tapasztalataink szűrőjén keresztül szubjektíven értelmezzük életünk történéseit. A Mi Hazánk videója éppen ezt a narratív pszichológiai elvet használja ki, a múlt eseményeit, jelen esetben a Covid-időszakot egy új értelmezési keretbe helyezi. Ez az új kontextus élesen szembe megy a hivatalos, mainstream állásponttal, és a járványkezelést nem pusztán hibásnak, hanem tudatosan félrevezető, manipulatív folyamatként ábrázolja. A narratíva célja, hogy a közös múltat átértelmezze, és egy olyan kollektív emlékezetet formáljon, amely a hatalommal szembeni bizalmatlanságon alapul, ezzel a nézők jövőbeli politikai preferenciáit és társadalmi hozzáállását is befolyásolná.

A narratíva logikusan van felépítve, először megismerjük a problémát, majd megtudjuk mi az elhallgatott igazság, ezt követi a leleplezés majd a konklúzió. Toroczkai érveket, példákat, történeti mozzanatokot mutat be, amelyek együtt belső egységet alkotnak, ezáltal a politikai eseményeket új értelmezési keretbe foglalja. A történet zárt struktúrájú, kevés nyitottságot hagy alternatív értelmezésre, amely szintén a koherenciát erősíti.

Érzelmi dinamika

A videó érzelmi és morális dinamikáját a felháborodásra és erkölcsi ítéletalkotásra épülő narratíva határozza meg. A történet emocionális szerkezete a felháborodásból indul ki, majd a leleplezés során eléri a csúcspontját, végül egy moralizáló konklúzióban ér véget. Az elbeszélés számos erőteljes morális és érzelmi töltetű jelenetet vonultat fel, például az árulás, a káosz, a kísérletezés és a veszély motívumait, amelyek célja a nézők érzelmi bevonása, az igazságérzet aktiválása és a morális felháborodáskeltés. A narratíva olyan erkölcsi normákat állít fel, mint a magyar polgárok megvédése vagy az igazság kimondása, amelyeket többek közt a kormány megszegett. A szabályszegők, akik részt vettek a rendszer fenntartásában – mint például a politikusok, döntéshozók, bizonyos orvosok, kutatók vagy akár a hétköznapi emberek is –, és akik kritikátlanul elfogadták az intézkedéseket, a narratíva elbeszélője által nyilvános bírálat áldozatai lesznek. Az érzelmek további bevonása érdekében a narratíva kitér a részvétnyilvánításra azon emberek felé, akik valamilyen kárt szenvedtek el a Covid-járvány során átélt rendszerhibák által (halálesetek, vállalkozók, a munkanélkülivé vált emberek). Ugyanakkor a Mi Hazánk Mozgalom tevékenységének bemutatása során megjelenik a hübrisztikus büszkeség, amely tovább hangsúlyozza az erkölcsi felsőbbrendűséget. Ennek eszközéül politikai ellenfelei leértékelését választotta, amely több megszólalásban is megjelenik, például: *„Most pedig elmondom, hogy Orbán Viktor és a Fidesz, illetve az ő globalista ellenzéke hogyan tették tönkre fél Magyarországot, hogyan árulták el a magyarokat a Covid-időszakban.”; „Kulja András pedig a véleményterror élharcosa.”.*

Vizuális narratíva-elemzés

Toroczkai László videójának központi jellemzője a leleplező, kritikus hangvétel, amelyhez szervesen illeszkedik a vizuális szerkesztés. A videó fő helyszíne Szeged, azon belül az épület, amelyen megtalálható a Karikó Katalint ábrázoló freskó (ld. 3. ábra). A képi kompozíció tudatosan osztja meg a figyelmet a beszélő és a háttér között, a szereplő hol a kép szélén, hol középen helyezkedik el, így a freskó, mint ismétlődő, de kontextusában kritikus szimbólum, hangsúlyosan jelenik meg. A kameraállás kezdetben alulnézeti és távolabbi, majd később közelebb húzódva közelebb képeket mutat.

A kameramozgás szinte állandó, bár a fő beállítás statikusnak tűnik, enyhe mozgás végig érzékelhető, ami élő, közvetlen hatást kelt. A vágások tempója változékony, míg a fő narrátor képe hosszabban látható, ezt gyakran szakítják meg archív felvételek, képek, cikkrészletek és videók más közszereplőkről, például Kulja Andrásról. A bejátszások nemcsak a videó feszültségét fokozzák, hanem Toroczkai leleplező narratíváját is megerősítik, amely szerint ő az egyetlen, aki a valóságot ismeri és meg meri mutatni.

3. ábra. Toroczkai László – Amit sem Orbán Viktor, sem Magyar Péter nem mondott el a Covid-járványról!

A videó zenei világa minimális, csak Toroczkai YouTube-csatornájának a bemutatására szolgáló montázsképek alatt hallható, illetve a vágóképek közötti ugrásokat hangeffektusok kísérik. Ez a letisztult auditív tér kiemeli a beszélő szavait és fokozza a közvetlen, „valódi” megszólalás illúzióját. A vizuális szimbólumok, például a Karikó-freskó, a Szegedi Biológiai Kutatóintézet képei, vagy az erőteljesen keretezett cikkrészletek egyértelműen alátámasztják a videó politikai és morális üzeneteit. Az idézett cikkek kijelölt vagy pirossal keretezett részei retorikai eszközként működnek, amelyek nem pusztán ilusztrálnak, hanem az érzelmi és morális értelmezést is irányítják.

A fényhasználat természetes, Toroczkai testbeszéde és mimikája határozott, folyamatos a gesztikuláció és erős a szemkontaktus a kamerával. Ez a kommunikációs stílus az önbizalmat és az elhivatottságot hangsúlyozza, ugyanakkor nem nélkülözi időnként az indulatos tónust sem.

ÖSSZEFOGLALÁS

Toroczkai László videója egy leleplező narratívára épül, amelyben a kormányt és az ellenzéket egyaránt bírálja a COVID-19 időszakában tanúsított magatartásuk miatt. A történet középpontjában az elhallgatott igazság feltárása áll, Toroczkai pedig önmagát kívülálló, igazságot képviselő szereplőként pozicionálja. A narratívában olyan erőteljes morális érzelmek dominálnak, mint a harag, a hübrisz, a szégyenkeltés és a morális felsőbbrendűség. A videó zárt szer-

kezetű, koherens történetet kínál, amely egyértelmű erkölcsi ítéleteket fogalmaz meg, és kevés mozgásteret hagy az alternatív értelmezéseknek. A cél nem csupán a múlt újraértelmezése, hanem a politikai rendszerrel szembeni bizalmatlanság megerősítése is.

A narratíva fő célja	A karakter-ábrázolás	Koherencia	A vizuális narratíva jellemzői	A megjelenő morális érzelmek
Leleplezés és igazságfeltárás, a teljes politikai elit erkölcsi delegitimálása	„Rendszer”, mint bűnös, Toroczkai László, mint erkölcsileg felsőbbrendű személy	A narratíva koherens és tudatosan strukturált, az időélmény újraértelmező	Változékony tempó, gyakori bevágások archív felvételekről, közszereplőkről	Szégyenkeltés, hübrisztikus büszkeség

KONKLÚZIÓ

A tanulmány célja annak a feltárása volt, hogy a politikai szereplők miként alkalmaznak morális érzelmeket a mozgóképes tartalmaikban és ezeket hogyan jelenítik meg a multimodális narratívák elemei által. Az elemzés eredményei rávilágítanak arra, hogy a vizsgált politikai szereplők – Orbán Viktor, Magyar Péter és Toroczkai László – a COVID-19-járvány utólagos értelmezése során jelentősen eltérő morális érzelmkifejezéseket, narratív struktúrákat és traumafeldolgozási stratégiákat alkalmaztak, amelyek szorosan összefüggnek a politikai életben betöltött szerepükkel, célközönségükkel, és önmeghatározásukkal a közéleti térben.

A Fidesz által felépített narratíva célja a válságkezelés igazolása és a nemzeti egység hangsúlyozása, amelyhez a hübrisztikus büszkeséget és öngazolást használja fel eszközként, tudatosan mellőzve a párt kommunikációjára egyébként jellemző szégyenkeltést és az ellenfelek explicit megjelenítését. A narratív pszichológiai elemzés alapján a videó egy lezárt, koherens történetet alkot, amelyben a kormány a kompetens és cselekvő főszereplő pozícióját foglalja el. A vizuális narratívaelemzés ezt a keretet erősíti tovább a dinamikus vágástechnikával és a szimbolikus nemzeti elemek használatával, amelyek együttesen a „győzelmi” narratíva kialakításához járulnak hozzá, minimalizálva a veszteségek és a trauma érzékelhetőségét.

Ezzel szemben a Tisza Párt narratívája a kollektív trauma és a valós veszteségek láthatóvá tételére törekszik, azáltal, hogy a kormánypárt által képviselt, hivatalos narratívát megkérdőjelezi és aktívan delegitimálja. A narratív struktúra ebből a szempontból nyitott, töredezett és érzelmileg telített, amelyben a múlt folyamatos újraértelmezése és az áldozati perspektíva dominál.

A szégyenkeltés központi eszközként jelenik meg, amely morális ítéletalkotásra ösztönzi a befogadót, miközben a részvétnyilvánítás révén csökkenti a téri, érzelmi távolságot. A vizuális narratívában ezt a hatást a komoly hangvétel, a statikus képi világ, valamint a megjelenített statisztikai elemek erősítik.

A Mi Hazánk narratívája a leleplezés logikáját követi, amely mind a kormányt, mind az ellenzéki szereplőket erkölcsileg elítéli, miközben saját magát az igazság kimondójának és morálisan felsőbbrendűnek ábrázolja. A narratív pszichológiai elemzés megmutatta, hogy a Mi Hazánk Mozgalom által képviselt struktúra egy olyan erkölcsi világképet hoz létre, amelyben a politikai szereplők mellett a civilek egy része is bűnösnek jelenik meg, míg a narrátor egy kívülálló, igazságfelfedő pozícióban jelenik meg. A szégyenkeltés és a morális leértékelés ezáltal az elbeszélést átfogó érzelemmé válik, amelyet a hübrisztikus önreprezentáció egészít ki. A vizuális narratíva ezt a keretet képi bevágásokkal, idézetekkel, vizuális szimbólumokkal, direkt megszólításokkal és erős verbális elemekkel támasztja alá.

A három eltérő megközelítés jól mutatja, hogy a morális érzelmek és a narratív struktúrák szelektív alkalmazása által a politikai aktorok különböző módokon keretezhetik ugyanazt a történelmi eseményt. A különbségeket a jelenleg betöltött pozíciók és a jövőben lehetségesen betöltendő pozíciók magyarázhatják. Míg a Fidesz célja a hatalom és ezzel együtt az eddigi választók megtartása, addig a Tisza Párt célja, a párt fiatalsága miatt, a támogatók toborzása és hosszútávon a hatalom megszerzése. A Mi Hazánk Mozgalom célja alternatív magyarázatok erősítése és a támogatói kör szélesítése.

Az elemzés megerősíti azokat a korábbi elméleteket, amelyek szerint a morális érzelmek a politikai kommunikációban stratégiai eszközként használhatók. Ezen érzelmek segítségével a politikai aktorok befolyásolni kívánják a kollektív emlékezetet és az általuk konstruált identitást, a szavazók érzelmi meggyőzése érdekében. A kutatás eredményei arra is rávilágítanak, hogy a morális érzelmek stratégiai használata a politikai kommunikáció jelenlegi állapotában hozzájárulnak a társadalmi és politikai polarizáció elmélyüléséhez. A fent említett érzelmek támogatják a „mi” és „ők” erkölcsi ellentét keretrendszerét, ezáltal beszűkítve a komplexebb, árnyaltabb alternatív értelmezések lehetőségét, amely hozzájárul a saját pozíció megerősítéséhez. További kutatások lehetnek szükségesek a morális felsőbbrendűség motívumának értelmezésére, amely a jelen magyar politikai életre kiemelten jellemző és káros, mivel az nem csupán az ellenfelek delegitimálását szolgálja, hanem a saját politikai álláspontot megkérdőjelezhetetlenként állítja be, ezzel ellehetetlenítve az események több szempontból való értelmezését.

A vizsgálat azt is feltárta, hogy a morális érzelmek és a retrospektív politikai üzenetek közvetítése nem csupán verbális tartalmakon keresztül valósulhat meg, hanem multimodális narratívák szoros kapcsolatán keresztül is. Ezen elemek mindhárom esetben tudatosan illeszkedtek az adott politikai célhoz.

A képi, szöveges és verbális rétegek egymást erősítve építették fel az érzelmi és morális keretet, ezáltal fokozva a befogadóra gyakorolt hatást. A továbbiakban a hasonló multimodális mozgóképes elemzések fontos szerepet tölthetnek be abban, hogy komplexebb képet kapjunk a politikai tér eseményeiről.

Az elemzés korlátai között érdemes megemlíteni, hogy az kizárólag e három politikai szereplő nyilvánosan elérhető audiovizuális tartalmai alapján készült, így az eredmények nem általánosíthatóak a teljes magyar politikai mezőre. Emellett a vizuális narratívaelemzés kvalitatív jellege szükségszerűen interpretatív, tehát bizonyos kutatói szubjektivitást hordoz. A vizsgálat időbeli és kulturális kontextusa szintén befolyásolhatja az eredmények érvényességét, mivel a kollektív emlékezet és a politikai diskurzus dinamikusan változik.

A limitációk ellenére a multimodális módszer lehetővé teszi a különböző közszereplői megszólalások újfajta elemzését, ami hozzájárulhat a politikai élet pontosabb megértéséhez. A kutatás ezáltal új nézőpontból közelíti meg a járványidőszakot, mivel az érzelm kifejezéseket nem a krízis idején, hanem retrospektív kontextusban vizsgálja, rávilágítva az utólagos narratívaépítés sajátosságaira. Az eredmények azt mutatják, hogy a járvány kollektív élménye és emlékezete nem egységes, hanem politikai és érzelmi vonalak mentén újra és újra konstruálódik, ezáltal a jövőbeli közéleti diskurzusokban is meghatározó tényező maradhat.

JEGYZETEK

- ¹ A dolgozat elkészítésében nyújtott segítségéért, javaslataiért köszönettel tartozom Szabó Gabriellának.
- ² Például: https://hvg.hu/360/20250312_Median-Tisza-Part-Fidesz-part-preferenciak-nepszeruseg-felmeres
- ³ <https://www.youtube.com/watch?v=RFboMsQYz80>
- ⁴ <https://www.youtube.com/live/CaeXmBg61Lc?is=9PYdjalHuz2bDk2j>
- ⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=Cos43au7WgU>

IRODALOM

- Ash, Elliot–Gauthier, Germain–Widmer, Philine, (2022): RELATIO: Text semantics capture political and economic narratives. *ETH Zurich, Center for Law & Economics*, Vol. 2021, No. 11. <https://doi.org/10.3929/ethz-b-000565136>
- Böcskei Balázs (2021): Kormányzó populizmus – A Fidesz ellenség- és identitáskonstruáló populizmusa. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 30, No. 4, 61–79. <https://doi.org/10.30718/poltud.hu.2021.4.61>
- Braccio, Luca (2023): *The Revival of the Far-Right in Italian Politics: A visual narrative analysis of images of Giorgia Meloni*. <https://doi.org/10.20381/ruor-29531>

- Crespo, María–Fernández–Lansac, Violeta (2016): Memory and narrative of traumatic events: A literature review. *Psychological Trauma Theory Research Practice and Policy*, Vol. 8, No. 2, 149–156. <https://doi.org/10.1037/tra0000041>
- Cushman, Fiery, A. (2011): Moral Emotions from the Frog’s Eye View. *Emotion Review*, Vol. 3, No. 3, June, 261–263. <https://doi.org/10.1177/1754073911402398>
- Farkas, Xénia–Bene, Márton (2024): Visuals and Moralisation: Patriotic Pride and Shaming Through Visual Communication in the 2022 Hungarian Parliamentary Elections on Facebook. In: Szabó, G. (eds): *Managing Moral Emotions in Divided Politics*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-67023-7_5
- Freistein, Katja–Gadinger, Frank (2020): Populist stories of honest men and proud mothers: A visual narrative analysis. *Review of International Studies*, Vol. 46, No. 2, 217–236. <https://doi.org/10.1017/S0260210519000421>
- Freistein, Katja–Gadinger, Frank (2022a): Performing leadership: international politics through the lens of visual narrative analysis. *Political Research Exchange*, Vol. 4, No. 1, <https://doi.org/10.1080/2474736x.2022.2124922>
- Freistein, Katja–Gadinger, Frank (2022b): Deconstructing the ‘Hollow Man’. In: Dawson, P.,–Mäkelä, M. (Eds.). (2022): *The Routledge Companion to Narrative Theory* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003100157>
- Haidt, Jonathan (2003): The moral emotions. In: R. J. Davidson–K. R. Scherer–H. H. Goldsmith (Eds.): *Handbook of affective sciences*. Oxford, Oxford University Press, 852–870. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195126013.003.0045>
- Hay, Colin, (1999): Crisis and the structural transformation of the State: Interrogating the process of change. *The British Journal of Politics and International Relations*, Vol. 1, No. 3, 317–344. <https://doi.org/10.1111/1467-856x.00018>
- Kaur, M.–Verma, R.–Otoo, F. N. K. (2021). Emotions in leader’s crisis communication: Twitter sentiment analysis during COVID-19 outbreak. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 31(1–4), 362–372. <https://doi.org/10.1080/10911359.2020.1829239>
- László János (2005): A narratív pszichológiai tartalomelemzés. *Magyar Tudomány*, Vol. 166, No. 11, 1366–1375.
- László János (2011): A tudományos narratív pszichológiai tartalomelemzés és a pszichológiai tartalomelemzés hagyományai. *Pszichológia*, Vol. 31, No. 1, 3–15. <https://doi.org/10.1556/pszi-cho.31.2011.1.2>
- McBeth, Mark–K., Shanahan–Elizabeth, A., Anderson–Molly C. Arrandale–Rose, Barbara (2012): Policy story or gory Story? Narrative Policy Framework analysis of Buffalo Field Campaign’s YouTube videos. *Policy & Internet*, Vol. 4, No. 3–4, 159–183. <https://doi.org/10.1002/poi3.15>
- Muldoon, Orla–T., Liu–James, H.–McHugh, Cillian, (2021): The political Psychology of COVID-19. *Political Psychology*, Vol. 42, No. 5, 715–728. <https://doi.org/10.1111/pops.12775>
- Newman, N.–Fletcher, R.–Robertson, C. T.–Arguedas, A. R.–Nielsen, R. K. (2024): *Reuters Institute Digital News Report 2024*. Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://doi.org/10.60625/RISJ-VY6N-4V57>
- Pataki Ferenc (2010): Kollektív emlékezet és emlékezetpolitika. *Magyar Tudomány*, Vol. 171, No. 7, 778–798. https://www.epa.hu/00600/00691/00079/pdf/mtud_2010_07_778-798.pdf

- Renström, E. A.–Bäck H. (2021). Emotions during the Covid-19 pandemic: Fear, anxiety, and anger as mediators between threats and policy support and political actions. *Journal of Applied Social Psychology*, 51, 861–877. <https://doi.org/10.1111/jasp.12806>
- Sadler-Smith, Eugene–Akstinaite, Vita–Robinson, Graham–Wray, Tim (2016): Hubristic leadership: A review. *Leadership. Sage Journals*, Vol.13, No. 5, 525–548. <https://doi.org/10.1177/1742715016680666>
- Szabó Gabriella (2022): *Érzelmek és járványpolitizálás. Politikai érzelmenedzserek és érzelmszabályozási ajánlataik Magyarországon a COVID-19-pandémia idején.* ELKH Társadalomtudományi Kutatóközpont.
- Szabó Gabriella (2024a): Politikai purifikáció: Morális leértékelés, büntudat- és szégyenkeltés Márki-Zay Péter miniszterelnök-jelölti kampánykommunikációjában. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 33, No. 1, 79–101. <https://doi.org/10.30718/POLTUD.HU.2024.1.79>
- Szabó, Gabriella (2024b): Approaching Moral Emotions and Moral Emotion Management in Election Campaigns: Introduction. In: Szabó, G. (eds): *Managing Moral Emotions in Divided Politics.* Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-67023-7_2
- Szabó Gabriella–Kiss, Balázs (2021): Politikai kommunikáció és expresszivitás. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 30, No. 1, 39–59. <https://doi.org/10.30718/poltud.hu.2021.1.39>
- Szabó, Gabriella–Kiss, Balázs (2023): Unpacking shame management in politics: strategies for evoking and steps to mitigate the feeling of shame. *Political Research Exchange*, Vol. 5, No.1, <https://doi.org/10.1080/2474736x.2023.2221733>
- Tosi, Justin–Warmke, Brandon (2016): Moral Grandstanding. *Philosophy and Public Affairs*, Vaool. 44., No. 3., 197–217. pp. <https://doi.org/10.1111/papa.12075>
- Tracy, Jessica L.–Joey T. Cheng–Richard W. Robins–Kali H. Trzesniewski. (2009): Authentic and Hubristic Pride: The Affective Core of Self-esteem and Narcissism. *Self and Identity*, Vol. 8, No. 2–3, 196–213. <https://doi.org/10.1080/15298860802505053>
- Whitebrook, M. (2001). *Identity, Narrative and Politics* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315011455>
- Widmann, T. (2022), Fear, Hope, and COVID-19: Emotional Elite Rhetoric and Its Impact on the Public During the First Wave of the COVID-19 Pandemic. *Political Psychology*, 43: 827–850. <https://doi.org/10.1111/pops.12831>